

ВЗАЄМОДІЯ ПІДРОЗДІЛІВ КРИМІНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ З ІНШИМИ СУБ'ЄКТАМИ КОНТРОЛЮ ЗА ЗДІЙСНЕННЯМ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ ЯК ЕЛЕМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Дараган В. В., Кисельов А. О., Копилов Е. В.

ВСТУП

Успішність проведення соціально-економічної політики в Україні залежить від багатьох факторів, одним із яких є сфера публічних закупівель (закупівля товарів, робіт і послуг за державні кошти), ефективність якої обумовлюється дотриманням норм законодавства та виваженою політикою диверсифікації. Тому пріоритетним завданням для органів управління державними фінансами є забезпечення контролю за витрачанням державних коштів як з позиції гарантування виконання функцій держави, так і з позиції виконання зобов'язання перед населенням¹.

Високий рівень латентності кримінальних правопорушень у сфері публічних закупівель та складність їх виявлення вимагає від оперативних підрозділів стратегічних розслідувань НП України застосування всієї різноманітності форм і методів протидії таким злочинним явищам. Одним із перспективних шляхів покращення діяльності з протидії кримінальним правопорушенням у сфері публічних закупівель є налагодження взаємодії підрозділів стратегічних розслідувань НП України з іншими суб'єктами контролю за здійсненням публічних закупівель².

На сьогодні одним із шляхів вирішення наявних проблем протидії кримінальним правопорушенням у сфері публічних закупівель є налагодження взаємодії підрозділів стратегічних розслідувань

¹ Міняйло В.П. Методологічні засади контролю закупівель товарів, робіт і послуг за державні кошти. Бізнес Інформ. 2013. № 9. С. 190-196.

² Дараган В.В. Організація взаємодії підрозділів захисту економіки Національної поліції України з іншими суб'єктами контролю за здійсненням державних закупівель під час протидії злочинам у сфері державних закупівель. Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка. Северодонецьк, 2018. № 1. С. 234-243.; Дараган В.В. Протидія злочинам у сфері державних закупівель підрозділами Департаменту захисту економіки Національної поліції України : монограф. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. 224 с.

Національної поліції України з іншими суб'єктами контролю за здійсненням публічних закупівель.

Аналіз наукових публікацій показав, що окремі питання здійснення контролю у сфері публічних закупівель вивчали О.Г. Асхабов, О.А. Бурбело, К.Ю. Водоласкова, М. Галушак, Ю.О. Голуб, С.Є. Гула, Г.Ю. Єрмілова, Л.В. Катроша, Д. Красніков, О.О. Критенко, Е.В. Мазка, В.П. Міняйло, І.М. Нестругіна, А.Б. Павловський, Г.І. Пінькас, Т. Пиндус, М.С. Письменна, Д.В. Скірта, А.В. Токар, Л.В. Фалько, О.М. Щукін та ін.

Однак жоден із авторів не приділяв достатньої уваги питанням організації взаємодії підрозділів кримінальної поліції з іншими суб'єктами контролю за здійсненням публічних закупівель під час оперативно-розшукової протидії кримінальним правопорушенням у сфері публічних закупівель.

1. Передумови взаємодії підрозділів кримінальної поліції з іншими суб'єктами контролю за здійсненням публічних закупівель як елемент забезпечення економічної безпеки

Одним із перших завдань, направлених на відновлення та стабілізацію економіки України, яке виділяється керівництвом країни, є подолання корупції у сфері державних закупівель³.

Вивчення досвіду діяльності правоохоронних органів України, обґрунтований аналіз криміногенних процесів у нашій державі надають підстави вважати, що найбільш поширеними та суспільно небезпечними протиправними діяннями є правопорушення, які вчиняються під час здійснення державних закупівель. Останніми роками сфера державних закупівель все більше привертає увагу організованих злочинних угруповань та корумпованого чиновництва, які почали використовувати їх як інструмент швидкого й безкарного злочинного збагачення. Стало вже чи не нормою, коли окремі чиновники вступають у відкриту конкуренцію з державою, фактично підмінюючи її⁴.

Державне регулювання і контроль за законністю у сфері публічних закупівель, згідно з положеннями Закону України «Про публічні закупівлі», здійснюють: Міністерство економіки України; Державна казначейська служба України; Рахункова палата України;

³ Дараган В.В. Корупційні ризики закону України «Про здійснення державних закупівель» та шляхи їх подолання. Теорія і практика правознавства. 2014. № 2 (6) URL: http://nauka.jur-academy.kharkov.ua/download/el_zbirnik/2.2014/9.pdf.

⁴ Darahan V., Shynkevych A. Theoretical and methodological fundamentals in formation of economic security in the field of public procurement. Scientific journal "Philosophy, Economics and Law Review". Volume 2, no. 1, 2022. P. 161-176.

Антимонопольний комітет України; Державна аудиторська служба України. Крім того, згідно зі статті 7 зазначеного закону виділено поняття «Громадський контроль», який забезпечується через вільний доступ до всієї інформації щодо публічних закупівель, яка підлягає оприлюдненню, зокрема шляхом здійснення аналізу і моніторингу інформації, розміщеної в електронній системі закупівель, а також шляхом інформування через електронну систему закупівель або письмово органи, що уповноважені здійснювати контроль, про виявлені ознаки порушення (порушень) законодавства у сфері публічних закупівель.

Однак не всі із зазначених суб'єктів наділені функцією контролю у сфері публічних закупівель. Зокрема, Міністерство економіки України наділено функціями державного регулювання сферою публічних закупівель.

Мета контролю у сфері публічних закупівель полягає у своєчасному виявленні відхилень від прийнятих стандартів, порушень принципів законності, ефективності, доцільності й економічності управління фінансовими ресурсами, що надасть змогу підвищити рівень відповідальності уповноважених осіб, отримати відшкодування збитків та попередити повторення порушення у майбутньому⁵.

Пропонуємо розглянути контрольні повноваження кожного із зазначених суб'єктів контролю за здійсненням публічних закупівель та визначити можливі напрями взаємодії підрозділів стратегічних розслідувань НП України з цим суб'єктами в процесі оперативного розшукової протидії кримінальним правопорушенням у сфері публічних закупівель.

2. Особливості взаємодії підрозділів кримінальної поліції з підрозділами Державної казначейської служби України у процесі протидії кримінальним правопорушенням у сфері публічних закупівель

Державна казначейська служба України відповідно до покладених на неї обов'язків здійснює контроль за дотриманням розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів, іншими клієнтами вимог законодавства у сфері закупівель в частині наявності, відповідності та правильності оформлення документів. При цьому, Казначейство під час виконання покладених на нього завдань взаємодіє в установленому порядку з іншими державними органами, допоміжними органами і службами.

⁵ Міняйло В.П. Методологічні засади контролю закупівель товарів, робіт і послуг за державні кошти. Бізнес Інформ. 2013. № 9. С. 190-196.

Відповідно до положень Закону України «Про публічні закупівлі», Державна казначейська служба України наділена такими повноваженнями:

– до здійснення оплати за договором про закупівлю перевіряє наявність річного плану, договору про закупівлю та звіту про результати проведення закупівлі з використанням електронної системи закупівель, що підтверджують проведення процедури закупівлі/спрощеної закупівлі та за результатами якої укладено договір про закупівлю;

– не допускає здійснення платежів із рахунка замовника згідно з узятим фінансовим зобов'язанням за договором про закупівлю у випадках: відсутності або невідповідності встановленим законодавством вимогам необхідних документів; відміни процедури закупівлі/спрощеної закупівлі; набрання законної сили рішенням суду про визнання результатів процедури закупівлі/спрощеної закупівлі недійсною та/або договору про закупівлю нікчемним; оскарження на період призупинення процедури закупівлі; наявності відповідного рішення органу оскарження.

Виходячи з покладених на Державну казначейську службу України повноважень можна діти висновку, що вона є єдиним суб'єктом контролю за здійсненням публічних закупівель, який здійснює такий контроль не вибірково, а суцільним способом на постійній основі.

Результати аналізу діяльності працівників підрозділів стратегічних розслідувань НП України показали, що взаємодія з підрозділами Державної казначейської служби України здійснюється за такими напрямками: взаємне інформування про виявлені порушення під час проведення тендеру; отримання інформації щодо бюджетних програм, які повинні виконуватися у порядку, встановленому КМУ; отримання інформації про розмір фінансування та порядок використання коштів згідно з кодом класифікації видатків.

Організація взаємодії між підрозділами стратегічних розслідувань НП України та підрозділами Державної казначейської служби України здійснюється шляхом направлення відповідних листів (у випадку взаємного інформування), а також шляхом надання відповідних запитів на отримання інформації.

3. Особливості взаємодії підрозділів кримінальної поліції з підрозділами Рахункової палати України у процесі протидії кримінальним правопорушенням у сфері публічних закупівель

Рахункова палата України відповідно до покладених на неї обов'язків здійснює державний зовнішній фінансовий контроль

(аудит) щодо виконання державного замовлення та здійснення публічних закупівель.

При здійсненні державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту) за ефективністю використання коштів державного бюджету, передбачених на виконання державного замовлення, Рахункова палата досліджує та оцінює систему правових, організаційних і фінансових засад державного замовлення, ефективність формування та виконання державного замовлення. Державний зовнішній фінансовий контроль (аудит) щодо здійснення публічних закупівель за рахунок коштів державного бюджету проводиться Рахунковою палатою стосовно всіх стадій публічних закупівель і включає перевірку та аналіз законності та ефективності здійснення публічних закупівель, дотримання передбачених процедур, оцінку своєчасності отримання товарів, послуг та проведення робіт, а також аналіз стану прозорості та додержання встановлених принципів здійснення публічних закупівель⁶.

Рахункова палата у разі виявлення при здійсненні заходів державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту) ознак кримінального або адміністративного правопорушення повідомляє про них відповідні правоохоронні органи.

Функцію налагодження взаємодії апарату Рахункової палати з апаратами інших державних органів, органів місцевого самоврядування покладено на секретаря Рахункової палати⁷.

Результати аналізу діяльності працівників підрозділів стратегічних розслідувань НП України показали, що взаємодія з підрозділами Рахункової палати України здійснюється за такими напрямками: взаємне інформування про виявлені порушення під час проведення тендеру; інформування Рахункової палати за наслідками розгляду матеріалів Рахункової палати та про вжиті заходи реагування.

4. Особливості взаємодії підрозділів кримінальної поліції з підрозділами Антимонопольного комітету України у процесі протидії кримінальним правопорушенням у сфері публічних закупівель

Антимонопольний комітет України відповідно до покладених на нього завдань здійснює контроль щодо створення конкурентного середовища та захисту конкуренції у сфері публічних закупівель. Такий контроль, насамперед, спрямований на виявлення

⁶ Про Рахункову палату: Закон України від 02.07.2015 № 576-19. Відомості Верховної Ради України. 2015. № 36. Ст. 360.

⁷ Про Рахункову палату: Закон України від 02.07.2015 № 576-19. Відомості Верховної Ради України. 2015. № 36. Ст. 360.

антиконкурентних узгоджених дій (змов учасників тендеру) на тендерах та притягнення порушників до відповідальності.

Антимонопольний комітет України як орган оскарження з метою неупередженого та ефективного захисту прав та законних інтересів осіб, пов'язаних з участю у процедурах закупівлі, утворює постійно діючу адміністративну колегію (колегії) з розгляду скарг про порушення законодавства у сфері публічних закупівель. Рішення постійно діючої адміністративної колегії (колегії) приймаються від імені Антимонопольного комітету України⁸.

Результати аналізу діяльності підрозділів стратегічних розслідувань НП України показав, що в процесі протидії кримінальним правопорушенням у сфері публічних закупівель взаємодія з підрозділами Антимонопольного комітету України відбувається за такими напрямками: проведення спільних нарад; обмін інформацією про порушення допущені у сфері публічних закупівель; призначення перевірки додержання законодавства про захист економічної конкуренції працівниками Антимонопольного комітету України.

Одним із найбільш поширених заходів, що використовуються в процесі протидії кримінальним правопорушенням у сфері публічних закупівель є призначення перевірки додержання законодавства про захист економічної конкуренції працівниками Антимонопольного комітету України. Такі перевірки проводяться позапланово, підставою для проведення яких є відповідне подання органів Національної поліції про порушення законодавства про захист економічної конкуренції об'єктом перевірки. При цьому така перевірка може проводитися без попереднього письмового повідомлення.

Керівники структурних підрозділів Антимонопольного комітету України, з метою проведення перевірки, мають право наділяти працівників Антимонопольного комітету України, які залучаються до проведення такої перевірки, низкою спеціальних повноважень, зокрема: безперешкодно входити на підприємства, в установи, організації за службовим посвідченням і мати доступ до документів та інших матеріалів, потрібних для проведення перевірки. Для перевірки підприємств, установ, організацій з особливим режимом роботи допускаються державні службовці органів Комітету, що мають відповідний допуск до державної таємниці, оформлений в установленому порядку; вимагати усних або письмових пояснень посадових осіб і громадян; вимагати необхідні документи та іншу інформацію, у тому числі з обмеженим доступом, таку, що є

⁸ Про публічні закупівлі: Закон України від 25.12.2015 № 922-VIII. Відомості Верховної Ради. 2016. № 9. ст. 89.

комерційною таємницею, у зв'язку з реалізацією своїх повноважень; вилучати в установленому порядку письмові та речові докази, зокрема документи, предмети чи носії інформації, що можуть бути доказами чи джерелом доказів у справі про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, а в разі, коли вилучити докази немає можливості, накладати арешт на предмети, документи, інші носії інформації, що можуть бути доказами чи джерелом доказів у справі, відповідно положень Закону України «Про захист економічної конкуренції»; залучати за погодженням з відповідними центральними та місцевими органами влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами й об'єднаннями їхніх спеціалістів, депутатів місцевих рад для проведення перевірки⁹.

Тому під час підготовки органом НП України відповідного подання на проведення перевірки необхідно враховувати можливість надання таких прав працівникам Антимонопольного комітету України, які залучаються до проведення такої перевірки. Під час підготовки подання доцільно передбачити у ньому обставини, які зумовлюють необхідність наділення працівників Антимонопольного комітету України окремими правами.

Якщо в ході перевірки було встановлено ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, що містять ознаки кримінального правопорушення, Голова Комітету, відділення, його вирішують питання щодо надіслання правоохоронним органам відповідних матеріалів.

5. Особливості взаємодії підрозділів кримінальної поліції з підрозділами Державної аудиторської служби України у процесі протидії кримінальним правопорушенням у сфері публічних закупівель

Державна аудиторська служба України відповідно до покладених на неї завдань реалізує державний фінансовий контроль через здійснення перевірки публічних закупівель та моніторингу закупівель.

Взаємодія правоохоронних органів з органами Державної аудиторської служби України може мати такі форми: спільне обговорення складу ревізійної групи, плану ревізій; здійснення спільних дій та заходів із створення сприятливих умов для її проведення; спільне складання програми ревізії відповідно до поставлених у зверненні слідчого запитань; спільне вирішення

⁹ Про Положення про порядок проведення перевірок додержання законодавства про захист економічної конкуренції: Розпорядження Антимонопольного комітету України від 25.12.2001 № 182-р.

питання про залучення до процесу проведення ревізії спеціалістів інших контрольних органів, фахівців відповідних галузей; взаємне інформування про результати своєї роботи; спільне визначення найефективніших методів ревізії; обговорення та визначення послідовності проведення окремих ревізійних дій, послідовності відібрання пояснень у службових осіб, діяльність яких перевіряється; узгоджене продовження термінів проведення ревізії; вжиття працівниками правоохоронних органів заходів щодо припинення протидії ревізорам з боку службових осіб, що перевіряються, забезпечення нормального проведення ревізії (перевірки), охорони працівників ДАСУ, документів та матеріалів, а також вжиття заходів щодо притягнення винних осіб до встановленої законом відповідальності; вирішення правоохоронним органом питання про поновлення втраченого бухгалтерського обліку на об'єкті контролю; вжиття спільних заходів щодо забезпечення одержання та збереження необхідних для проведення ревізії і кримінального провадження документів; забезпечення правоохоронними органами проведення зустрічних перевірок; здійснення спільних заходів щодо забезпечення відшкодування завданих державі збитків та усунення інших фінансових порушень; проведення періодичних звірок органами ДАСУ та правоохоронними органам результатів розгляду переданих матеріалів ревізій¹⁰.

Результати аналізу діяльності працівників підрозділів стратегічних розслідувань НП України показав, що в процесі протидії кримінальним правопорушенням у сфері публічних закупівель взаємодія з підрозділами Державної аудиторської служби України відбувається за такими напрямками: проведення спільних нарад; обмін інформацією про нові способи вчинення кримінальних правопорушень у сфері публічних закупівель та способів їх виявлення; залучення працівників Державної аудиторської служби України до проведення окремих заходів як спеціалістів; призначення перевірки суб'єктів господарської діяльності працівниками Державної аудиторської служби України.

Одним із найбільш поширених заходів, що використовуються в процесі протидії кримінальним правопорушенням у сфері публічних закупівель, є призначення перевірки суб'єктів господарської діяльності працівниками Державної аудиторської служби України під час реалізації матеріалів оперативної розробки щодо кримінальних правопорушень у сфері публічних закупівель.

¹⁰ Взаємодія при розслідуванні економічних злочинів: Монограф. А.Ф. Волобуєв, І.М. Осика, І.М. Зарецька та ін. Харків: Курсор, 2009. 320 с.

Важливого значення процес взаємодії підрозділів стратегічних розслідувань НП з підрозділами ДАСУ в процесі протидії кримінальним правопорушенням у сфері публічних закупівель набуває під час реалізації матеріалів оперативної розробки.

У процесі реалізації матеріалів оперативної розробки щодо кримінальних правопорушень у сфері публічних закупівель, перевірка працівниками Державної аудиторської служби України може бути призначена у два способи: по-перше, така перевірка може бути призначена у відповідності з положеннями наказу від 19.10.2006 № 346/1025/685/5 «Про затвердження Порядку взаємодії органів державної контрольно-ревізійної служби, органів прокуратури, внутрішніх справ, Служби безпеки України»¹¹; по-друге, така перевірка може бути призначена відповідно до положень Постанови КМУ від 1 серпня 2013 р. № 631 «Про затвердження Порядку проведення перевірок державних закупівель Державною фінансовою інспекцією та її територіальними органами і внесення змін до деяких актів Кабінету Міністрів України»¹².

На нашу думку, під час призначення такої перевірки доцільно використовувати положення постанови КМУ, оскільки вона забезпечує більш сприятливі умови для процесу реалізації матеріалів оперативної розробки щодо кримінальних правопорушень у сфері публічних закупівель. Зазначене обумовлене такими факторами: повідомлення про проведення перевірки публічних закупівель та зустрічної звірки не надсилається об'єкту контролю; до участі в перевірці публічних закупівель (для проведення контрольних обмірів будівельних, монтажних, ремонтних та інших робіт, контрольних запусків сировини і матеріалів у виробництво, контрольних аналізів сировини, матеріалів і готової продукції, інших перевірок) можуть залучатися на договірних засадах кваліфіковані фахівці відповідних органів виконавчої влади, державних фондів, підприємств, установ та організацій; з метою документального та фактичного підтвердження виду, обсягу і якості операцій та розрахунків для з'ясування їх реальності та повноти відображення в обліку об'єкта контролю контролюючий орган може проводити зустрічні звірки на підприємствах, в установах та

¹¹ Про затвердження Порядку взаємодії органів державної контрольно-ревізійної служби, органів прокуратури, внутрішніх справ, Служби безпеки України: наказ Головки КРУ, МВС, СБУ та Генеральної прокуратури України від 19.10.2006 № 346/1025/685/53.

¹² Про затвердження Порядку проведення перевірок державних закупівель Державною фінансовою інспекцією та її територіальними органами і внесення змін до деяких актів Кабінету Міністрів України: Постанови Кабінету міністрів України від 1 серпня 2013 р. № 631.

організаціях; під час перевірки публічних закупівель посадові особи контролюючого органу можуть вилучати оригінали документів у разі, коли під час проведення ревізії виявлено документи, які свідчать про порушення законодавства, і на об'єкті контролю не гарантується збереження та не виключена можливість їх підробки.

Виходячи із зазначеного, можна дійти висновку, що на сьогодні день підрозділи Державної аудиторської служби України володіють ексклюзивними правами щодо проведення перевірки законності здійснення публічних закупівель, що обумовлює необхідність використання наданих їм повноважень у процесі реалізації матеріалів оперативної розробки щодо кримінальних правопорушень у сфері публічних закупівель оперативними підрозділами стратегічних розслідувань Національної поліції України.

6. Особливості взаємодії підрозділів кримінальної поліції з громадськістю у процесі протидії кримінальним правопорушенням у сфері публічних закупівель

Згідно з Конституцією України громадянам України гарантовано право на інформацію та їх участь в управлінні державними справами, забезпечення відкритості формування та реалізації стабільної, зрозумілої економічної та соціальної політики, отримання достовірної інформації про діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування¹³.

Одним із найнеобхідніших демократичних засобів реалізації принципу народовладдя є розробка та дія ефективного механізму залучення громадян держави до реалізації функцій врядування державою. Таким чином, громадський контроль – один із видів соціального контролю, що здійснюється як громадськими інститутами суспільства, так і безпосередньо самими громадянами¹⁴.

Як результат, на початку 2011 року понад 40 українських неурядових організацій, бізнес-організацій та медіа скористалися власним правом на здійснення громадського контролю за публічних закупівлями, який прямо передбачено ст. 9 Закону України «Про публічні закупівлі», та утворили громадську організацію Партнерство «За добросесні державні закупівлі в Україні».

Крім цього, багато засобів масової інформації почали створювати окремі тематичні напрямки, присвячені темі зловживань у сфері публічних закупівель. Разом з тим кількість інформації, яка перебуває

¹³ Конституція України від 28 червня 1996 р. Голос України. 1996. № 138.

¹⁴ Гула С. Е. Прогнозування розвитку громадського контролю в Україні у сфері здійснення державних закупівель. Право і суспільство. 2014. № 6.2(3). С. 123-128.

у відкритому доступі, виявилася настільки великою, що ніякій редакції або громадському об'єднанню не по силам відстежити все, що варте уваги. Як результат – представники деяких з них об'єдналися і створили проект «Наші гроші». Діяльність проекту пов'язана з аналізом інформації про проведення конкурсних торгів з метою виділення серед них тих, які, на їх думку, потребують додаткового висвітлення з боку преси.

Завдяки такому інтересу з боку засобів масової інформації стало відомо про факти проведення закупівель з явними зловживаннями з боку їх організаторів.

Однак, уся вище зазначена діяльність має в першу чергу інформаційний характер, оскільки вона, як правило, не має ніякої підтримки з боку уряду і тільки в окремих випадках призводить до скасування проведення тендеру.

На нашу думку, за відповідної підтримки ініціатив громадських організацій України, спрямованих на вдосконалення законодавства України у сфері публічних закупівель, з боку Уряду України, діяльність таких організацій вийде на принципово новий рівень.

Система законодавства України містить низку норм, які надають правові умови для активної участі громадськості у протидії кримінальним правопорушенням у сфері публічних закупівель. Так, ст. 11 Закону України «Про Національну поліцію» визначено, що *діяльність поліції здійснюється в тісній співпраці та взаємодії з населенням, територіальними громадами та громадськими об'єднаннями на засадах партнерства і спрямована на задоволення їхніх потреб*¹⁵.

Також ст. 89 зазначеного закону «Спільні проекти з громадськістю» визначено: *«Поліція взаємодіє з громадськістю шляхом підготовки та виконання спільних проектів, програм та заходів для задоволення потреб населення та покращення ефективності виконання поліцією покладених на неї завдань»*.

Також основи сприяння громадськості правоохоронним органам у протидії злочинності закріплено в ст. 11 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», згідно з якою¹⁶ «Органи державної влади, підприємства, установи, організації незалежно від форми власності зобов'язані сприяти оперативним підрозділам у вирішенні завдань оперативно-розшукової діяльності».

¹⁵ Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-19. Відомості Верховної Ради України. 2015. № 40-41. Ст. 379.

¹⁶ Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 20 грудня 1990 р. Відомості Верховної Ради України. 1992. № 22. ст. 303.

Незважаючи на наявність зазначених норм, на нашу думку, вони не у повній мірі забезпечують правову основу налагодження взаємодії між органами НП України та громадськістю з метою залучення громадськості до протидії кримінальним правопорушенням у сфері публічних закупівель, оскільки не мають конкретного механізму здійснення даної діяльності.

На нашу думку, основою для розробки такого механізму могло б стати прийняття Закону України «Про громадський (цивільний) контроль», що дозволило б створити не тільки юридичні, а й фактичні передумови для активізації та об'єднання громадських зусиль щодо протидії корупційним проявам у сфері публічних закупівель в Україні та налагодження взаємодії між суб'єктами такого контролю та правоохоронними органами.

Сфера публічних закупівель характеризується як сфера, яка має зв'язок з різного роду діяльністю, починаючи від закупівлі елементарних товарів, таких як сірники або гігієнічні палички і закінчуючи виконанням складних проектів, які вимагають глибокої наукової розробки. Виходячи з цього, в даній сфері присутня і величезна кількість корупційних схем. Без підтримки громадських організацій держава просто не здатна забезпечити якісний контроль за проведенням публічних закупівель, оскільки така діяльність пов'язана із залученням великої кількості різного роду фахівців¹⁷.

Результати аналізу діяльності працівників підрозділів стратегічних розслідувань НП України показали, що в процесі протидії кримінальним правопорушенням у сфері публічних закупівель взаємодія з представниками громадськості відбувається у таких формах: надання оперативному підрозділу інформації про порушення, допущені в процесі здійснення публічних закупівель; залучення у якості спеціалістів окремих представників громадськості для проведення окремих заходів; взаємні консультації.

У цілому розробка і впровадження налагодженого механізму взаємодії громадських організацій, що здійснюють громадський контроль у сфері публічних закупівель з правоохоронними органами щодо протидії корупційним проявам у сфері публічних закупівель, на нашу думку, дозволить: знизити рівень корупції у сфері публічних закупівель; значно знизити витрати державних коштів на придбання товарів, робіт і послуг; значно збільшити кількість громадських

¹⁷ Дараган В.В. Здійснення громадського контролю у сфері публічних закупівель як форма реалізації конституційних прав громадян. Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ: Науковий журнал. 2018. Спеціальний випуск № 3 (94) «Права людини: методологічний, гносеологічний та онтологічний аспекти». С. 233-238.

організацій, діяльність яких буде спрямована на здійснення контролю у сфері публічних закупівель, що, в свою чергу, безсумнівно, вплине на обсяг обробленої інформації, пов'язаної із проведенням публічних закупівель; отримати постійно діюче безоплатне джерело інформації про порушення, пов'язані зі здійсненням публічних закупівель; залучати громадські організації до розробки та реалізації планів і програм, спрямованих на попередження та протидію корупції у сфері публічних закупівель; активізувати інтерес правоохоронних органів до протидії кримінальним правопорушенням у сфері публічних закупівель¹⁸.

ВИСНОВКИ

Виходячи з викладеного, можна дійти висновку, що процес організації взаємодії підрозділів кримінально поліції з іншими суб'єктами контролю за здійсненням публічних закупівель під час оперативно-розшукової протидії кримінальним правопорушенням у сфері публічних закупівель має свої особливості, що обумовлені наступними факторами: 1) кожен із суб'єктів контролю наділений ексклюзивними правами щодо проведення контролю за здійсненням публічних закупівель; 2) функції більшості суб'єктів контролю за здійсненням публічних закупівель дозволяють взаємодіяти з ними виключно на окремих стадіях публічної закупівлі, або у випадках вчинення кримінальних правопорушень у сфері публічних закупівель певним способом; 3) відсутністю нормативно закріплених засад налагодження такої взаємодії з окремими суб'єктами контролю.

Подальший розвиток взаємодії між громадськими організаціями та правоохоронними органами щодо здійснення контрольних функцій у сфері публічних закупівель сприятиме виявленню протиправних дій з боку представників державного замовника, що в свою чергу вплине на зменшення рівня зловживань у зазначеній сфері, а також до раціонального використання державних коштів.

Використання допомоги суб'єктів контролю за здійсненням публічних закупівель в процесі протидії кримінальним правопорушенням у сфері публічних закупівель обумовлене такими чинниками: кожен із суб'єктів контролю наділений ексклюзивними правами щодо проведення контролю за здійсненням публічних закупівель, якими не наділені підрозділи стратегічних розслідувань; працівники суб'єктів контролю володіють специфічними знаннями, які

¹⁸ Дараган В.В. Оперативно-розшукова протидія злочинам у сфері державних закупівель: проблеми теорії та практики: монограф. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2018. 352 с.

можна використовувати в процесі протидії кримінальним правопорушенням у сфері публічних закупівель, шляхом залучення їх як спеціалістів; залучення громадськості до процесу протидії кримінальним правопорушенням у сфері публічних закупівель надає можливість отримати постійно діюче безоплатне джерело інформації про порушення у цій сфері.

АНОТАЦІЯ

Розділ присвячено визначенню основних напрямів взаємодії підрозділів кримінальної поліції з іншими суб'єктами контролю за здійсненням публічних закупівель під час протидії кримінальним правопорушенням у сфері публічних закупівель та розробленню пропозицій щодо вдосконалення такої взаємодії. Розглянуто та проаналізовано особливості взаємодії підрозділів стратегічних розслідувань Національної поліції України з підрозділами Державної казначейської служби України, Рахункової палати України, Антимонопольного комітету України та Державної аудиторської служби України. Встановлено, що подальший розвиток взаємодії між громадськими організаціями та правоохоронними органами щодо здійснення контрольних функцій у сфері публічних закупівель сприятиме виявленню протиправних дій з боку представників державного замовника, що в свою чергу вплине на зменшення рівня зловживань у зазначеній сфері, а також до раціонального використання державних коштів.

Доведено, що використання допомоги суб'єктів контролю за здійсненням публічних закупівель в процесі протидії кримінальним правопорушенням у сфері публічних закупівель обумовлене такими чинниками: кожен із суб'єктів контролю наділений ексклюзивними правами щодо проведення контролю за здійсненням публічних закупівель, якими не наділені підрозділи стратегічних розслідувань; працівники суб'єктів контролю володіють специфічними знаннями, які можна використовувати в процесі протидії кримінальним правопорушенням у сфері публічних закупівель, шляхом залучення їх як спеціалістів; залучення громадськості до процесу протидії кримінальним правопорушенням у сфері публічних закупівель надає можливість отримати постійно діюче безоплатне джерело інформації про порушення у цій сфері.

ЛІТЕРАТУРА

1. Міняйло В.П. Методологічні засади контролю закупівель товарів, робіт і послуг за державні кошти. Бізнес Інформ. 2013. № 9. С. 190-196.

2. Дараган В.В. Організація взаємодії підрозділів захисту економіки Національної поліції України з іншими суб'єктами контролю за здійсненням державних закупівель під час протидії злочинам у сфері державних закупівель. Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка. Северодонецьк, 2018. № 1. С. 234-243.

3. Дараган В.В. Протидія злочинам у сфері державних закупівель підрозділами Департаменту захисту економіки Національної поліції України : монограф. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. 224 с.

4. Дараган В.В. Корупційні ризики закону України «Про здійснення державних закупівель» та шляхи їх подолання. Теорія і практика правознавства. 2014. № 2 (6) URL: http://nauka.jur-academy.kharkov.ua/download/el_zbirnik/2.2014/9.pdf.

5. Darahan V., Shynkevych A. Theoretical and methodological fundamentals in formation of economic security in the field of public procurement. Scientific journal "Philosophy, Economics and Law Review". Volume 2, no. 1, 2022. P. 161-176.

6. Міняйло В.П. Методологічні засади контролю закупівель товарів, робіт і послуг за державні кошти // Бізнес Інформ. 2013. № 9. С. 190-196.

7. Про Рахункову палату: Закон України від 02.07.2015 № 576-19. Відомості Верховної Ради України. 2015. № 36. Ст. 360.

8. Про публічні закупівлі: Закон України від 25.12.2015 № 922-VIII. Відомості Верховної Ради. 2016. № 9. ст. 89.

9. Про Положення про порядок проведення перевірок додержання законодавства про захист економічної конкуренції: Розпорядження Антимонопольного комітету України від 25.12.2001 №182-р.

10. Взаємодія при розслідуванні економічних злочинів: Монограф. А.Ф. Волобуєв, І.М. Осика, І.М. Зарецька та ін. Харків: Курсор, 2009. 320 с.

11. Про затвердження Порядку взаємодії органів державної контрольно-ревізійної служби, органів прокуратури, внутрішніх справ, Служби безпеки України: наказ Головки КРУ, МВС, СБУ та Генеральної прокуратури України від 19.10.2006 № 346/1025/685/53.

12. Про затвердження Порядку проведення перевірок державних закупівель Державною фінансовою інспекцією та її територіальними органами і внесення змін до деяких актів Кабінету Міністрів України: Постанови Кабінету міністрів України від 1 серпня 2013 р. № 631.

13. Конституція України від 28 червня 1996 р. Голос України. 1996. № 138.

14. Гула С. Є. Прогнозування розвитку громадського контролю в Україні у сфері здійснення державних закупівель. Право і суспільство. 2014. № 6.2(3). С. 123-128.

15. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-19. Відомості Верховної Ради України. 2015. № 40-41. Ст. 379.

16. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 20 грудня 1990 р.. Відомості Верховної Ради України. 1992. № 22. ст. 303.

17. Дараган В.В. Здійснення громадського контролю у сфері публічних закупівель як форма реалізації конституційних прав громадян. Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ: Науковий журнал. 2018. Спеціальний випуск № 3 (94) «Права людини: методологічний, гносеологічний та онтологічний аспекти». С. 233-238.

18. Дараган В.В. Оперативно-розшукова протидія злочинам у сфері державних закупівель: проблеми теорії та практики: монограф. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2018. 352 с.

Information about the authors:

Darahan Valerii Valeriiovych,

Doctor of Law, Professor,

Head of the Department of Operational-Investigative Activities,
Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs,
26, Science Av., Dnipro, 49005, Ukraine

Kyselov Andrii Oleksandrovych,

PhD, Associate Professor,

Lecturer of the Department of Operational-Investigative Activities,
Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs,
26, Science Av., Dnipro, 49005, Ukraine

Kopylov Eduard Volodymyrovych,

Lecturer of the Department of Operational-Investigative Activities,
Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs,
26, Science Av., Dnipro, 49005, Ukraine